

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa S. S.
przeciwko D. Grupa Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w L.
o odprawę pieniężną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 maja 2017 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Okręgowego w L.
z dnia 13 października 2016 r., sygn. akt V Pa .../16,

odrzuca zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w L. oddalił powództwo S. S. przeciwko D. Grupa Polska Sp. z o.o. w L. o odprawę pieniężną, dochodzoną przez powoda w kwocie 9.150 zł.

W apelacji od powyższego wyroku powód oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego na kwotę 10.002 zł, na którą - w jego ocenie - składa się wartość odprawy (9.150 zł) oraz wartość skapitalizowanych odsetek za okres od 25 lutego 2015 r. do 16 maja 2016 r. w kwocie 851,08 zł.

Wyrokiem z dnia 13 października 2016 r. Sąd Okręgowy w L. odrzucił apelację w części dotyczącej żądania przewyższającego kwotę 9.150 zł (pkt I), a w pozostałym zakresie apelację oddalił (pkt II) oraz orzekł o kosztach zastępstwa procesowego (pkt III). Sąd odwoławczy podniósł, że ustne zgłoszenie „rozszerzenia

powództwa” przez profesjonalnego pełnomocnika powoda na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji w dniu 18 maja 2016 r. było nieskuteczne wobec treści art. 193 § 2¹ k.p.c. i z tego względu Sąd ten nie mógł orzec o rozszerzonym żądaniu. W ocenie Sądu drugiej instancji, stanowi to o niedopuszczalności apelacji w części dotyczącej nieskutecznie rozszerzonego powództwa, czego skutkiem jest jej odrzucenie w tym zakresie na podstawie art. 373 k.p.c.

W zażaleniu na zawarte w powyższym wyroku postanowienie odrzucające apelację (pkt I) powód wniósł o jego uchylenie, zarzucając naruszenie: 1) art. 193 § 2¹ oraz § 3 w związku z art. 21 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że zmiana powództwa dotyczy także sytuacji, w której powód dokonuje wyliczenia kwotowo dochodzonych pozwem odsetek ustawowych za ściśle określony okres czasu (kapitalizacja odsetek), podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu powinna prowadzić do wniosku, że wyliczenie sumy odsetek ustawowych za określony okres nie stanowi zmiany powództwa, albowiem powód poczynawszy od skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego dochodził cały czas dwóch niezmiennych roszczeń, tj.: żądania głównego oraz ustawowych odsetek, zaś późniejsza w toku sprawy kapitalizacja tychże ustawowych odsetek i ich następcze wliczenie do wartości przedmiotu sporu nie może zostać uznane za zmianę przedmiotową powództwa, a wyłącznie sprecyzowanie żądania pozwu, do której to czynności nie wymaga się spełnienia wymogów, o których mowa w przepisie art. 193 k.p.c., co zaś skutkuje zliczeniem wartości obu roszczeń; 2) art. 193 § 2 1 i § 3 w związku z art. 210 § 1 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że zmiana powództwa może zostać dokonana wyłącznie w formie pisma procesowego, podczas gdy art. 193 § 3 k.p.c. stanowi wyjątek w stosunku do art. 193 § 2 1 k.p.c. i umożliwia dokonanie ustnej zmiany powództwa na rozprawie w obecności pozwanego lub jego pełnomocnika w przypadku występowania z nowym roszczeniem zamiast lub obok, co koresponduje z treścią art. 210 § 1 k.p.c.; 3) art. 386 § 4 w związku z art. 193 § 2 1 i 3 w związku z art. 187 § 1 w związku z art. 125 § 1 w związku z art. 130 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i nieuchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, w sytuacji, w której Sąd ten oddalił w całości powództwo, pomijając czynność procesową powoda w zakresie rozszerzenia powództwa odnośnie do skapitalizowanych odsetek ustawowych,

dokonaną na rozprawie w dniu 18 maja 2016 r., bez wezwania powoda do uzupełnienia braków formalnych tej czynności procesowej poprzez dokonanie jej w formie pisemnej, w związku ze zgłoszeniem ustnego rozszerzenia pozwu na rozprawie; 4) art. 19 § 1 w związku z art. 25 § 1 w związku z art. 368 § 2 w związku z art. 130 § 1 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 373 zdanie drugie k.p.c. przez ich niezastosowanie w sytuacji, w której Sąd pierwszej instancji orzekł o całości roszczenia powoda, oddalając w całości powództwo także co do rozszerzonego pozwu w zakresie odsetek ustawowych, zaś powód, składając apelację, określił wartość przedmiotu zaskarżenia na całą kwotę 10.002 zł, z uwzględnieniem tych odsetek, co powinno skutkować wszczęciem przez Sąd drugiej instancji dochodzenia w celu sprecyzowania wartości przedmiotu zaskarżenia, a niedopełnienie tego obowiązku skutkowało przedwczesnym odrzuceniem apelacji i w konsekwencji bezzasadnym zastosowaniem art. 373 zdanie pierwsze k.p.c.; 5) art. 25 § 1 i 2 w związku z art. 26 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i pominięcie, że brak sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia na etapie postępowania przedsądowego powoduje, że sąd drugiej instancji związany jest wskazanym w apelacji powoda zakresem zaskarżenia, co powinno skutkować wydaniem orzeczenia merytorycznego, a nie odrzuceniem apelacji; 6) art. 370 w związku z art. 373 zdanie pierwsze k.p.c. przez ich błędne zastosowanie i odrzucenie w części apelacji powoda wskutek błędnego uznania, że istnieją ku temu ustawowe przesłanki; 7) art. 370, art. 373 w związku z art. 328 § 2, art. 387 § 1 w związku z art. 391 § 2 k.p.c. przez niewskazanie w treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, na jakiej podstawie prawnej apelacja została odrzucona, a także czy i z jakiej podstawy wynika, że apelacja podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna z innych przyczyn.

Jako wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego skarżący wskazał kwotę 10.002 zł, podnosząc, że „sprawa zawisła przed Sądem drugiej instancji ma charakter kasacyjny”, gdyż dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego przyjmować należy wartość przedmiotu rzeczywiście podlegającego rozstrzygnięciu, determinowanego żądaniem pozwu i indywidualnym interesem majątkowym osoby dochodzącej udzielenia ochrony prawnej w postępowaniu kasacyjnym (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 maja 2012 r., IV CZ

23/14). W ocenie skarżącego, skoro w niniejszej sprawie dochodził kwoty 10.001,80 zł, to zażalenie podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 394¹ § 2 k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna (z wyjątkami niemającymi w niniejszej sprawie zastosowania). Niewątpliwie postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające apelację kończy postępowanie w sprawie w objętym nim zakresie. Istotne jest natomiast ustalenie, czy zażalenie na takie orzeczenie zostało wniesione w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna, co w rozważanym wypadku w zasadzie jest równoznaczne z niezamieszczeniem sprawy w katalogu zawartym w art. 398² k.p.c.

Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że przepis ten ma charakter bezwzględny i wyklucza dowolność stron przy oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w celu uzyskania dostępu do najwyższej instancji sądowej. Niejednokrotnie wyjaśniano również, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną pozostaje w ścisłym związku z zakresem zaskarżenia kasacyjnego i nie może być utożsamiana ani z wartością przedmiotu sporu, ani z wartością przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Inaczej rzecz ujmując, jeżeli skarga kasacyjna nie obejmuje całości roszczeń, to wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego (por. postanowienia z dnia 21 stycznia 2011 r., II PZ 50/10, LEX nr 1375393 oraz z dnia 22 maja 2014 r., IV CZ 23/14, LEX nr 1475238 i powołane w nich orzeczenia).

W myśl art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje wyłącznie od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w

przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Orzeczenie o odrzuceniu apelacji nie jest objęte katalogiem orzeczeń podlegających zaskarżeniu skargą kasacyjną, gdyż nie jest ani wyrokiem (odrzucenie apelacji nigdy nie jest wynikiem jej merytorycznego rozpoznania), ani postanowieniem w przedmiocie odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, a tylko tego rodzaju orzeczenia sądu drugiej instancji mieszczą się w katalogu przewidzianym w art. 398¹ § 1 k.p.c. Skoro apelacja podlega odrzuceniu przez sąd drugiej instancji w drodze postanowienia (art. 373 w związku z art. 354 k.p.c.), to w razie zawarcia orzeczenia w tym zakresie w sentencji wyroku, orzeczenie to ma walor postanowienia sądu a nie wyroku i w tej części skarga kasacyjna jest niedopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2004 r., I PZ 133/03, LEX nr 1129084 oraz z dnia 5 lipca 2012 r., IV CZ 81/12, LEX nr 1228599). W konsekwencji, wartość roszczenia, co do którego zapadło postanowienie sądu drugiej instancji o odrzuceniu apelacji, jako niepodlegające zaskarżeniu skargą kasacyjną, nie podlega uwzględnieniu (zliczeniu) w wartości przedmiotu zaskarżenia decydującego o dopuszczalności skargi.

Jako wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego skarżący wskazał w zażaleniu kwotę 10.002 zł, podnosząc, że obejmuje ona również wartość skapitalizowanych odsetek w kwocie 851,08 zł, a więc tę część roszczenia, co do którego apelacja skarżącego została odrzucona zaskarżonym postanowieniem. Wynika z tego, że w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu drugiej instancji skarga kasacyjna nie przysługiwała (była niedopuszczalna w świetle art. 398² § 1 k.p.c.), gdyż wartość zaskarżenia kasacyjnego w oczywisty sposób nie sięgała dziesięciu tysięcy złotych. Z tego też względu została ona odrzucona postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., II PK 84/17. Tym samym, zgodnie z treścią art. 394¹ § 2 k.p.c., niedopuszczalne było wniesienie zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie w zakresie objętym tym orzeczeniem.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 2 i 3 k.p.c.

kc

